

REMISSVAR

2020-11-10

Arbetsmarknadsdepartementet

Dnr: A2020/01492/A

SOU 2020:41 Kommuner som utförare av tjänster åt arbetsförmedlingen

Småföretagarnas Riksförbund har tagit del av utredningen Kommuner som utförare av tjänster åt arbetsförmedlingen och delger i detta remissvar sina synpunkter på presenterat material. Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det enkelt, tryggt och lönsamt att driva företag.

Småföretagarnas Riksförbund representerar mer än 30 000 mindre företag, främst s.k. mikroföretag med mindre än 10 anställda. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag på ett nationellt plan.

Uppdraget

Utredningen ska enligt sina direktiv analysera och bedöma om det är tillåtet för kommuner att leverera arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av och med ersättning från Arbetsförmedlingen inom nuvarande regelverk om valfrihetssystem eller lagen om offentlig upphandling.

Utredningen ska också bedöma om det är tillåtet att kommuner – utom dessa två lagar – tillhandahåller arbetsmarknadspolitiska insatser under en avgränsad tid om tillhandahållandet annars är otillräckligt. Om det inom nuvarande lagstiftning är otillåtet för kommuner att medverka på något av dessa sätt, eller om rättsläget är oklart, ska utredningen lämna författningsförslag som syftar till att möjliggöra kommunernas medverkan.

Utredningen ska också analysera och bedöma förutsättningarna för och konsekvenserna av att kommunerna levererar eller tillhandahåller arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Konsekvenserna av de förslag som lämnas ska beskrivas. Konsekvensbeskrivningarna ska särskilt avse påverkan på marknadsförutsättningarna och konkurrensneutraliteten samt påverkan på tydligheten i ansvarsfördelningen mellan stat och kommun.

Utredningen bedömer att Arbetsförmedlingen kan upphandla arbetsmarknadstjänster från kommunerna i enlighet med LOU men konstaterar att en sådan upphandling är problematisk då det finns risk för att konkurrensneutralitet inte kan upprätthållas.

Småföretagarnas Riksförbunds synpunkter

Offentlig upphandling omfattar mycket stora belopp varje år. Det som köps in för skattepengar omgärdas av stor byråkrati och ett snårigt regelverk, bl.a. Lagen om offentlig upphandling (LOU), vilket medför att det i realiteten missgynnar mindre företag. Allt fler upphandlingar genomförs i gemensamma inköpsorganisationer, vilket medför allt större upphandlingar. Det är i första hand större företag och organisationer som får del av svenska skattepengar och som kan anpassa sig till LOU, vilket resulterar i att allt färre företag lämnar anbud på offentlig upphandling.

Genom krångligare regler med juridik, i stället för affärsmässighet, kommer våra gemensamma skattepengar att slösas bort i onödan. Det finns många exempel på hur offentligt stöttad verksamhet medverkar till att snedvrیدا konkurrensen, vilket i första hand missgynnar de minsta företagen på den lokala marknaden. Exempel på verksamheter som snedvrیدer konkurrensen idag är kommunala solarier och kaféer, Lantmäteriets monopolverksamhet, städverksamhet i landstingsregi och olika arbetsförmedlingsprojekt.

Frågor om osund konkurrens på en lokal nivå är mycket känsligt för de minsta företagen, vilka i många fall har sin huvudmarknad lokalt. Om man kritiserar den egna kommunens snedvrیدning av konkurrens finns risken att man blir diskvalificerad för den lokala marknaden för överskådlig tid. Kommuner måste därför tvingas definiera och beskriva varför man bedriver sina olika affärsmässiga verksamheter utifrån vad kommunallagen kräver.

Att utredningen konstaterar att det är möjligt för Arbetsförmedlingen att upphandla arbetsmarknadstjänster från kommunerna, innebär inte med automatik att det är lämpligt. Utgångspunkten är att kommuner där det inte finns privata aktörer som kan tillgodose behovet, ska kunna bygga upp en kommunal organisation för arbetsmarknadstjänster. Tjänster som bygger på affärsmässiga principer och inte på bidragsfinansiering. Frågan som förbundet ställer sig är om dessa ofta mindre glesbygdskommuner har kompetens, resurser och intresse av att etablera en sådan verksamhet utan att blanda ihop det med kommunernas redan befintliga befogenheter på arbetsmarknadsområdet. I avsnitt 8.2 *Konsekvenser av att kommuner utför tjänster åt arbetsförmedlingen* står det *De kommuner som väljer att utföra arbetsmarknadstjänster på uppdrag av Arbetsförmedlingen kommer på samma gång att kunna ha tre olika roller: rollen som ansvarig för obligatoriska verksamheter som försörjningsstöd och vuxenutbildning, rollen som utförare åt Arbetsförmedlingen, och rollen som part i olika former av samverkan och samordning kring individens insatser*. Småföretagarnas Riksförbund ifrågasätter starkt kommunernas förmåga att hantera dessa tre roller på ett konkurrensneutralt sätt. Dessutom kan hela upplägget ifrågasättas även utifrån aspekter som transparens och effektivitet. Förslaget öppnar vidare för en fjärde roll - som upphandlare av tjänster på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Det är svårt att se värdet av att skapa ytterligare en mellanled i upphandling av tjänster.

Småföretagarnas Riksförbund saknar resonemang kring i vilken utsträckning en kommun som vunnit en upphandling kan genomföra upphandlingar av vissa lokala förmedlingstjänster av mindre lokalt förankrade organisationer och små företag, som underleverantörer. Då förmedling av arbete kräver god lokal kännedom och direkta lokala nätverk med företagare i en kommun bör samverkan mellan privata aktörer och offentliga aktörer premieras. Det är därför ett troligt scenario att dessa lokala små aktörer hellre deltar som underleverantörer till kommunen än medverkar i komplicerade upphandlingsförfarande med Arbetsförmedlingen. Vilket som ovan nämnts skulle innebära en fjärde roll i detta avseende.

Risken med kommuner som utförare av tjänster är att konkurrenssituationen skapar rivalitet och stuprörsmodeller. Något som också konstateras på sidan 228 *Om en kommun utför tjänster på uppdrag av Arbetsförmedlingen där det inte finns privata utförare påverkas marknaden inte direkt. Tröskeln för nyetablering av privata aktörer kan dock bli högre som en följd av att en kommun redan kan ha etablerat sig som leverantör. I dessa fall kan kommunens medverkan riskera att stänga ute nya privata aktörer som då kan komma att avstå från att etablera sig eller expandera sin verksamhet.*

I 8.2.7 Konsekvenser för företagen redovisas att *Reformeringen av Arbetsförmedlingen syftar till att fristående aktörer ska utföra de rustande och matchande insatserna i ökad utsträckning och kommuners medverkan kan därför även påverka framtida företag på en sådan presumtiv marknad.*

Småföretagarnas Riksförbund anser att förutsättningarna för att långsiktigt bygga stabila företag inom denna presumtiva marknad riskerar att kraftfullt begränsas av kommunernas deltagande i dessa upphandlingar, trots att det inom ramen för lagstiftningen är möjligt.

I detta ärende har förbundsordförande Peter Thörn beslutat och styrelseledamot Mattias Andersson varit föredragande.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn

Förbundsordförande Småföretagarnas Riksförbund